

แนวคิดเชิงปฏิบัตินิยมว่าด้วยการทำให้เป็นปัจเจกในความคิดหลังอภิปราย

นายเทพวิ โชควสิน

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาปรัชญา ภาควิชาปรัชญา

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2550

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A PRAGMATIC CONCEPTION OF INDIVIDUATION IN POSTMETAPHYSICAL THINKING

Mr.Theptawee Chokvasin

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Doctor of Philosophy Program in Philosophy

Department of Philosophy

Faculty of Arts

Chulalongkorn University

Academic year 2007

Copyright of Chulalongkorn University

501025

หัวข้อวิทยานิพนธ์

แนวคิดเชิงปฏิบัตินิยมว่าด้วยการทำให้เป็นปัจเจกในความคิดหลัง
อภิปราย

โดย

นายเทพทวิ โชควสิน

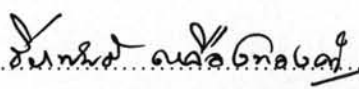
สาขาวิชา

ปรัชญา

อาจารย์ที่ปรึกษา

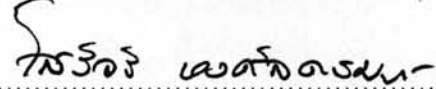
รองศาสตราจารย์ ดร.โสรัจจ์ หงศ์ลดารมภ์

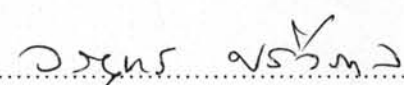
คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยรับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาตรีบัณฑิต

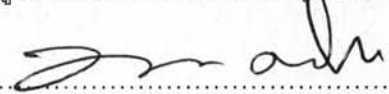
 ..... คณบดีคณะอักษรศาสตร์
(ศาสตราจารย์ ดร.ธีระพันธ์ เหลืองทองคำ)

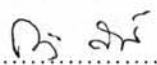
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

 ..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สมภาร พรมทา)

 ..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.โสรัจจ์ หงศ์ลดารมภ์)

 ..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรยุทธ ศรีวรกุล)

 ..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(ดร.มารค ตามไท)

 ..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.กนิษฐิ์ ศิริจันทร์)

เทพทวี โชควศิน : แนวคิดเชิงปฏิบัตินิยมว่าด้วยการทำให้เป็นปัจเจกในความคิดหลังอภิปรัชญา.
(A PRAGMATIC CONCEPTION OF INDIVIDUATION IN POSTMETAPHYSICAL THINKING)
อ. ที่ปรึกษา : รศ. ดร.โสรัจจ์ หงศ์ลดารมภ์, 126 หน้า.

วิทยานิพนธ์นี้เสนอการอ้างเหตุผลเพื่อค้นหาแนวคิดเชิงปฏิบัตินิยมในการอธิบายหลักการว่าด้วยการทำให้เป็นปัจเจกในความคิดหลังอภิปรัชญา เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาความย้อนแย้งที่เป็นปฏิทรรศน์จากการใช้การคิดแบบอภิปรัชญา และเพื่อชี้ว่าการทำให้เป็นปัจเจกควรจะมีมิติของการอธิบายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของมนุษย์ จากการวิจัย พบว่าฮาเบอร์มาสได้ชี้ให้เห็นปฏิทรรศน์ในประวัติอภิปรัชญาว่าไม่สามารถอธิบายได้โดยตรงต่อปัจเจกภาพ โดยต้องนำสามัญลักษณะมาอธิบายโดยอ้อม การแก้ไขจุดผิดพลาดในปรัชญาว่าด้วยภาวะอัตวิสัยนั้น ฮาเบอร์มาสได้พัฒนาสิ่งที่เรียกว่า 'อัตวิสัยร่วม' เข้ามาแทนเพื่ออธิบายปัจเจกภาพของปัจเจกบุคคลว่าหมายถึงความเป็นเอกและการไม่สามารถแทนที่ได้ในการกระทำเชิงการสื่อสาร อย่างไรก็ตาม พบว่าวิธีอธิบายของฮาเบอร์มาสมีความสับสนระหว่างประเด็นเรื่องการควบคุมตนเองและปัจเจกภาพ ผู้วิจัยจึงศึกษาปรากฏการณ์วิทยาแบบไฮเดกเกอร์ที่เริ่มด้วยการรื้อสร้างใหม่ต่อประวัติของภาวะและภาวะอัตวิสัย รวมทั้งการเสนอความเข้าใจใหม่ต่อความจริงว่าเป็นการเปิดเผยเช่นที่เห็นได้จากสารัตถะในเทคโนโลยีสมัยใหม่ พบว่าไฮเดกเกอร์ใช้บทวิเคราะห์เครื่องมือเป็นหลักการอธิบายปัจเจกภาพของปัจเจกวัตถุ และใช้ดาไซน์อธิบายปัจเจกภาพของปัจเจกบุคคล อย่างไรก็ตาม พบว่าแนวคิดแบบไฮเดกเกอร์ยังไม่ได้มีจุดยืนในปรัชญาแบบปฏิบัตินิยมได้เท่าที่ควร

ผู้วิจัยจึงศึกษาการตีความปรากฏการณ์วิทยาของไฮต์ในแบบอุปกรณปฏิบัติกร ซึ่งพบว่า เป็นปรัชญาปฏิบัตินิยมได้ จนสุดท้ายนำมาสู่ข้อวิเคราะห์ของผู้วิจัยคือ หากจะไม่เกิดปัญหาปฏิทรรศน์อีกต่อไป ประเด็นว่าด้วยปัจเจกภาพและการทำให้เป็นปัจเจกควรจะอธิบายในรูปแบบของคุณค่าเชิงอุปกรณในระบบปฏิบัติงาน โดยเสนอแบบจำลองการอธิบายจากตัวอย่างของอุปกรณการสื่อสารในเทคโนโลยีสมัยใหม่คือโทรศัพท์ติดตามตัว และชี้ว่าเป็นแหล่งของ 'ปัจเจกภาพแบบติดตามตัว' เพื่ออธิบายต่อประเด็นเหล่านั้นได้โดยไม่เกิดปัญหาปฏิทรรศน์

ภาควิชา.....ปรัชญา..... ลายมือชื่อนิสิต.....เทพทวี โชควศิน.....
สาขาวิชา.....ปรัชญา..... ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....โสรัจจ์ หงศ์ลดารมภ์.....
ปีการศึกษา.....2550.....

4680905822 : MAJOR PHILOSOPHY

KEY WORD: INDIVIDUATION (PHILOSOPHY) / PRAGMATISM / POSTMETAPHYSICAL THINKING

THEPTAWEE CHOKVASIN : A PRAGMATIC CONCEPTION OF INDIVIDUATION IN POSTMETAPHYSICAL THINKING. THESIS ADVISOR : ASSOC. PROF. SORAJ HONGLADAROM, Ph.D. 126 pp.

This dissertation offers an argument for a pragmatic conception of individuation in postmetaphysical thinking to avoid ironical difficulty of paradox stemmed from metaphysical thinking, and to point out the significance of topic on individuation involved with human working. From the research, I find that Habermas recognizes history of metaphysics as source of the paradoxical ineffability of individuality, and some generalizations are used instead. To correct some errors in philosophy of subjectivity, Habermas develops 'intersubjectivity' to explain the notion of individual person as uniqueness and irreplaceability in communicative action. However, Habermas is considered confusing explaining individuality with autonomy, so I turn to Heideggerian phenomenology. Heidegger proposes a deconstruction in history of Being and subjectivity, as well as a new conception of truth as revealing from the essence of modern technology. Heidegger uses tool analysis to explain the individuality of individual object, and Dasein to explain individual person. Nonetheless, Heideggerian standpoint is considered not pragmatic enough.

I find later that Ihde's phenomenology of instrumentation is considered pragmatic. Finally, I reach a new analysis of my own. I argue that to avoid the paradox the topic on individuality and individuation should be considered as instrumental value in working system. I propose an explanatory model considered from hi-tech communication device, the mobile phone, and argue that it is the source of 'mobile individuality' which is to explain individuality and individuation without any difficulty from the paradox.

Department : .....Philosophy..... Student's Signature : *ทศพร ชอกวสิน*

Field of Study : ....Philosophy..... Advisor's Signature *Soraj Hongladarom*

Academic Year : ...2007.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลงได้ด้วยความช่วยเหลือจากบุคคลหลายฝ่าย ซึ่งผู้วิจัยขอระบุนามไว้เพื่อแสดงความขอบคุณ ไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. ไชรัจจ์ หงศ์ลดารมภ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ อีกทั้งกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ทุกท่านคือ รองศาสตราจารย์ ดร.สมภาร พรมทา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรุฒ ศรีวรกุล ดร.มารค ตามไท และอาจารย์ ดร.กนิษฐ ศิริจันทร์ ซึ่งท่านทั้งหลายได้ช่วยกรุณาชี้แนะและให้คำปรึกษาหลายประการที่ช่วยให้เนื้อหาของวิทยานิพนธ์มีความชัดเจนและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาปรัชญา คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทุกท่านที่ได้ให้ความรู้และอบรมสั่งสอนวิธีคิดเชิงวิพากษ์วิจารณ์ในปรัชญาทั้งจากการสอนและงานเขียนที่ดีพิมพ์เผยแพร่ ซึ่งผู้วิจัยยังคงยึดถือเป็นแม่แบบที่ดีในการทำงานวิจัย

ขอขอบพระคุณท่านอาจารย์สุรียา สมุทคุปดี อาจารย์ ดร.วิศิษฎ์พร วัฒนวาทีน และอาจารย์ ดร.พัฒนา กิติอาษา รวมทั้งท่านอาจารย์อีกหลาย ๆ ท่าน ณ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ที่ได้สนับสนุนให้ผู้วิจัยได้มีโอกาสศึกษาต่อในระดับดุษฎีบัณฑิต และให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมาทั้งในการศึกษาต่อและการทำงาน

และสุดท้าย ขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อและคุณแม่ที่ได้ให้การสนับสนุนการศึกษาของผู้วิจัยมาโดยตลอด

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ	ช
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
1.3 ขอบเขตของการวิจัย.....	6
1.4 ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิจัย	6
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	8
บทที่ 2 ความคิดหลังอภิปรายของฮาเบอร์มาส์ว่าด้วยการทำให้เป็นปัจเจก	9
2.1 ความคิดหลังอภิปรายกับความคิดแบบอภิปราย	9
2.1.1 ลักษณะของความคิดหลังอภิปราย.....	9
2.1.2 ความคิดแบบอภิปรายกับปัจเจกภาพ: ตัวอย่างจากดุนส์ สโคต และไลบ์นิซ.....	14
2.2 การทำให้เป็นปัจเจกโดยผ่านกระบวนการเรียนรู้ทางสังคม	21
2.3 ข้อโต้แย้งที่มีต่อแบบจำลองการอธิบายแบบมีด-ฮาเบอร์มาส์.....	30
2.3.1 ปัญหาของสามัญลักษณะทางสังคมต่อการอธิบายปัจเจกภาพ.....	30
2.3.2 ปัญหาการยังไม่อาจอธิบายปัจเจกภาพได้โดยตรง.....	34
บทที่ 3 ความคิดหลังอภิปรายแบบไฮเดกเกอร์ว่าด้วยการทำให้เป็นปัจเจก	41
3.1 การอธิบายปัจเจกภาพในแนวทฤษฎีแบบไฮเดกเกอร์.....	41
3.1.1 การก่อสร้างใหม่ต่ออภิปราย และภาวะอัตวิสัย	41
3.1.2 บทวิเคราะห์เครื่องมือกับการอธิบายสัตภาพและปัจเจกภาพ	48
3.1.3 หลักการว่าด้วยการทำให้เป็นปัจเจกโดยดาไซน์.....	58
3.1.4 ภาวะ การเปิดเผย และสาร์ตตะของเทคโนโลยี	62
3.2 ความเป็นอื่นและปัจเจกภาพ.....	67
3.2.1 การตีความของร็ฟโฟล และความเข้าใจของสวินเบิร์นและเดวิดสัน	67
3.2.2 สัตแบบเครื่องมือ.....	72
3.3 แนวคิดของไฮเดกเกอร์เป็นปฏิบัตินิยมได้หรือไม่	77

	หน้า
3.3.1 ข้อเสนอจากการตีความโดยรอร์ตีและออกเรนต์.....	77
3.3.2 ข้อโต้แย้งของฮาร์แมน	81
บทที่ 4 ปัจเจกภาพในฐานะคุณค่าเชิงอุปกรณในระบบงาน.....	85
4.1 ปรากฏการณ์วิทยาแบบปฏิบัตินิยมของไอด์.....	86
4.2 ปัจเจกภาพและการทำให้เป็นปัจเจกผ่านอุปกรณปฏิบัติการในระบบโทรศัพท์ติดตามตัว	98
4.2.1 ปัจเจกภาพที่พบในการสื่อสารผ่านโทรศัพท์ติดตามตัว.....	98
4.2.2 การทำให้เป็นปัจเจกโดยผ่านปฏิบัติการของโทรศัพท์ติดตามตัว.....	106
4.3 ข้อโต้แย้งเพื่อป้องกันการอธิบายด้วยอุปกรณปฏิบัติการของโทรศัพท์ติดตามตัว	110
4.3.1 การอธิบายได้โดยตรงต่อปัจเจกภาพ.....	110
4.3.2 ปัจเจกภาพแบบติดตามตัวกับปัจเจกวัตถุ	113
4.3.3 ประเด็นของความคิดหลังอภิปรายในปัจเจกภาพแบบติดตามตัว.....	114
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ.....	117
5.1 สรุปผลการวิจัย	117
5.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป	118
รายการอ้างอิง.....	120
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	126